

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
 Egész évre — — — 20 kor. | Negyed évre — — — 5 kor.
 Fél évre — — — 10 " | Egyes szám ára — — — 40 fill.
 Nyilttér soronként 3 kor.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.
 Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.
 Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez,
 a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők.
 Kéziratok nem adatnak vissza.
 Hirdetések árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Alkohol és munkáshigiéniá.

Irta Kiss Adolf, a Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár igazgatója.

Az alkoholizmus elleni küzdelem az utóbbi években minden modern államban hatalmas arányokat ölt. Mindinkább terjed a tudat, hogy az alkohol mint tápszer, vagy mint gyógyszer nemcsak felesleges, de értéktelen s veszélyes. A munkásbiztosítás fejlődésével a munkásegészségügyre is mindinkább nagyobb figyelmet fordítanak, s e közben minden lépésnél előtérbe nyomul az alkoholkérdés. Különösen azóta, mióta köztudomású lett, hogy a betegségek túlnagy része szoros összefüggésben van a szeszes italok élvezetével. Minden küzdelem, melyet a tuberkulózis és a szifilis ellen folytatnak, teljesen meddővé válik, mindaddig, míg e küzdelem egyidejűleg az alkohol ellen is ki nem terjed. Sajnos e tekintetben azonban az előítéletnek még mindig túlnagy szerepe van s a társadalom minden osztályában nemcsak kétkedéssel, de gunnyal fogadják azok törekvéseit, akik az alkoholizmus pusztításai ellen sikra szállanak.

Nem csoda, hiszen évezredek szokások leküzdéséről van szó és szerfelett nehéz a közönséggel elhíttetni az alkohol káros voltát, amikor uton-utfélen azt látja, hogy az állam, a törvényhozás, az iskola, minden hatóság, az orvosok túlnagy része, orvosi folyóiratok, egészségügygel foglalkozó könyvek hirdetései és a mai társadalom minden szerve élénk propagandát folytatnak az alkoholfogyasztás érdekében, sőt az államháztartás költségeinek nagy része az alkoholfogyasztásból nyeri fedezetét. Egyes északi államok példája igen csekély követésre talált, mert a polgári társadalomban gyökeret vert a hit, hogy az alkohol mérsékelt élvezete igen kellemes és hasznos, az alkoholfogyasztás megszüntetése súlyos gazdasági érdekeket veszélyeztet s legfeljebb annyit koncedálnak, hogy a pálinkaivás korlátozását kell előmozdítani.

Az alkoholtólke hivi gondoskodnak arról is, hogy az alsóbb néposztályokból, a dolgozó munkásság köréből se vesszen ki az a babonás hit, mely szerint a munkaképesség fokozására, erőgyűjtésre, a hideg és kimerültség elleni védekezésre leghathatósabb szer a szesz. Tényleg tapasztaljuk, hogy a feltevés annyira erőre kapott, hogy nagyon sok helyen, különösen a mezőgazdaságban még máig is szokásban van, hogy a megszolgált munkabér egy részét bizonyos mennyiségű pálinka és bor természetbeni nyújtásával fizetik ki. Másrészt pedig a munkásság életviszonyai, a túl hosszú munkaidő, az életfenntartásra elégtelen munkabér, a minden emberi kívánalmat nélkülöző lakások egyenesen az alkoholizmus sodrába kergetik a munkásokat.

Ily körülmények között a munkásegészségügy érdekében kívánatos törekvések rendkívüli nehézségekbe ütköznek. A felvilágosodás ugyanis még nem terjedt odáig, hogy a ter-

melőkkel megértetni lehetne, hogy testileg és szellemileg egészséges munkásság több, jobb és hasznosabb munkát tud produkálni, mint a nyomorúságban elcsigázott és az alkohol által degenerált nemzedék.

De maga a munkásság, főleg a szervezetlenek tömege, is ellenszenvvel fogadja az alkohol elleni mozgalmat, még pedig azért, mert azt hiszi, hogy a neki élvezetül szolgáló egy pohár bortól akarja őt megfosztani, másrészt pedig, mert nem hisz a mozgalom komolyságában azért, mert látja, hogy a jómódu polgárság, sőt a legfelsőbb társadalmi körök is, mily nagy előszeretettel hódolnak az ivási szokásoknak.

Ha valahol, úgy itt feltétlenül igaznak bizonyult a közmondás, hogy a rossz példa ragadós. Vagy mint a német mondja: „Schlechtes Beispiel verdirbt gute Sitten.“

A munkásmozgalom hatalmas arányú kifejlődése és ezzel a tömegek felvilágosítása szerencsére most már lehetővé teszi, hogy a munkásság elfogultságát és ellenszenvét e kérdésben legyőzzük. Ma már a munkásokat nem csak a pálinka veszélyéről, nem csak az alkohol tulságos fogyasztásából származó károkról, de a teljes absztinenciáról is meg lehet győznünk. A nyugati államokban százazrekre menő tömegek csatlakoztak már az alkohol ellenes mozgalmak hatása alatt az absztinenciát követő egyesületekhez és a törekvés és a propaganda ez irányban nálunk is mindinkább kialakul.

Kiváló szolgálatot tehetnek e tekintetben a munkásbiztosítással foglalkozó intézmények, a betegsegélyző, a baleset és rokkantbiztosító pénztárak, amelyeknek egyébiránt érdekükben is áll, az alkoholizmus leküzdése. A Stockholmban legutóbb tartott nemzetközi alkohol ellenes kongresszus behatóan foglalkozott ezzel a kérdéssel és megállapította azon irányelveket, amelyek szerint a munkásbiztosító intézmények az alkoholelles küzdelemben részt venni tartoznak. Bizonyos, hogy mind ezen törekvések csak a felvilágosítás nyújtására szorítkozhatnak. E tekintetben azonban első sorban az orvosokat kellene meggyőzni, mert az alkoholelles propaganda legnagyobb akadályá éppen az a körülmény, hogy az orvosok, főleg a pénztári orvosok e kérdéssel behatóan nem foglalkoznak, az újabb kutatásokat és ezek eredményeit figyelemmel nem kísérik és rendeléseiknél az alkoholnak túl nagy szerepet juttatnak. Nem veszik figyelembe azt a körülményt, hogy a legkiválóbb fiziológusok minden kétséget kizárólag megállapították, hogy az alkohol mint gyógyszer ma már majdnem teljesen nélkülözhető. A mi pedig a tápértékét illeti, Kassovitz professor kimutatta, hogy „az alkohol méreg, a méreg tehát nem lehet tápszer. A tápszerek szolgálnak a testben az izomerő főforrásául, az alkohol ellenben csökkenti az izomerőt, s az egyén így veszít munkaképességéből.“ Ugyanezt megerősítik dr. Kommerer kutatásai, amelyek szerint „az az alkohol, ami a szeszes

italokban foglaltatik, mérges anyag, amely hosszabb idejű használatnál alkalmas a test szöveteit és szerveit megrontani. Ez nem csak a pálinkára áll, hanem a sörre és borra is. Sőt még a naponkénti élvezet kis adag borból vagy sörből, az évek folyamán káros hatást gyakorol és megrövidíti az életet. Az alkohol nemcsak nélkülözhető, hanem ennek elkerülésével testi és szellemi képességeink fokozódnak.“

A híres vegyész Limbig kimutatta, hogy „a sör a legdrágább élelmiszer. Egy késhegyni liszt a vérképzést sokkal inkább elősegíti, mint négy liter legjobb bajor sör. A munkaerejüket a kizsákmányolástól féltő proletárok végzetes tévedésben vannak tehát, ha azt hiszik, hogy az olcsó sörben olcsó tápanyagot találnak. E tévedés következménye, hogy a testi és szellemi erejük elkorcsosul.“ Dr. Fick a fiziológia tanára bebizonyította, hogy minden adag, még a legkisebb adag alkohol is csökkenti a munkaerőt. Mindaz, amit a szeszes italok erősítő hatásáról mondanak, megtévesztés. Minden fillér, amit a munkás szeszes italokra kiad, nem csak hiábavaló kiadás, hanem egyuttal saját maga romlásának előidézője.

Pettenkoffer, Bunge, Forel, Delbrück, Fick és Möbius beigazolták, hogy az igazán mérsékelt élvezete a szeszes italoknak semmiféle haszonnal sem jár és valótlan az a feltevés, mintha a szesz erősítő, melegítő és a szellemi fogékonyságot elősegítő hatással bírna.

És így tovább idézhetők az orvostudomány leghivatottabb képviselőinek megállapításait, annak bizonyosságául, hogy az alkoholra semmi szükség nincs, ellenben annak élvezete még a legkisebb mértékben is súlyos károkat okoz az emberi szervezetnek. Ha mind ehhez még hozzávesszük azt a szomorú tény, hogy az alkoholisták utódai testileg és szellemileg nyomorékok, hogy az alkohol tölti meg a fegyházakat és az elmebetegintézeteket, végül pedig, hogy az alkoholra fordított költségek súlyos terhet képeznek a munkásnak amugy is szűkre szabott háztartásában, kétségtelenné válik előttünk, hogy a munkásegészségügy érdekében első és legfontosabb kötelesség: küzdelem az alkoholizmus ellen.

Ez a fogalom magában foglalja azt is, hogy a munkásokat támogatni kell abbéli törekvéseiben, hogy emberséges munkaviszonyok között, emberséges életmódhoz juthassanak, mert csak így válik lehetővé, hogy a nyomorból kiemelkednek és a szeszes italok által okozott élvezet helyett más nemesebb szórakozást keressenek. E téren aztán találkoznak a szociálhigiénikusok a szociálpolitikusokkal. A kik a munkások emberséges élettartásra való törekvéseit támogatják, a kik a munkásság politikai és gazdasági felszabadítását szükségesnek és kiküzdendőnek tartják, lehetetlen, hogy az alkoholizmus ellen a legerélyesebb küzdelmet fel ne vegyék. Mert a munkások osztályharcának legnagyobb ellensége és legnagyobb akadályá az alkohol, a mely meg-

téveszti a munkásokat nyomoruk forrása felől és igaza van Forelnek, a midőn azt állítja, hogy „az életküzdő civilizált társadalomban nem ököl, nem fegyverekkel, hanem az agyvelővel vivatik. A győztes nem a Herkules, a kinek erős karjai vannak, hanem a szellemileg erősebb, az intelligensebb. Azért kell törekednünk, hogy agyvelőnk a küzdelemre képessé tegyük és megtartsuk. Az alkoholizmus azonban csökkenti a gondolkodási képességet, az agy mindig hazugabb, hamisabb és nyomorultabb lesz, végre pedig az ember tehetetlen bábbá süllyed.“

Ezek tudatában hirdeti Vanderwelde, dr. Adler, Ottó Lang, dr. Fröhlich, dr. Wlaschák és a munkásmozgalom több kiválósága a legélesebb harcot a alkoholizmus ellen, az ő fellépésüknek tulajdonítható, hogy a szakszervezetek tanácskozásain, a pártgyűlések és nemzetközi kongresszusok napirendjén most már állandóan szerepel az alkohol leküzdésének kérdése, és e körülmények következtében terjed mindinkább a tudat, hogy az alkohol elleni küzdelemnek egyetlen és biztos módja, a felvilágosítás s az absztinencia.

A munkásegészségügy érdekében örömmel kell látnunk az alkoholellemes propoganda terjedését és sikereit. De ez még nem elég mindazoknak, a kik szociálhigiéniával foglalkozni hivatottak, szoros kötelességük, az alkoholizmuselleni küzdelemben részt venni. Bunge professor mondá hogy a legsúlyosabb bünt követik el azok, kik gyermekeknek szeszt adnak, ezzel az utódok egészséges fejlődését csirájában megakadályozzák. Szerintem e súlyos bünt elkövetik mindazok, a kik a jövő nemzedék testi és szellemi épségét teszik tönkre az által, hogy a szesz italokhoz fűzött babonás hitet fentartani segítenek.

Egy új gazdasági világ küszöbén.

Rockefeller szenzációs könyve. — A tőke és a munka nem ellenségek többé. — Közös munka, közös érdekelttség. — A munkásság a vállalatok osztályosa.

Bukarest, ápril. 23.

A Dácia jelenti: Az emberiség világnézetében óriási átalakulások történnek, amelyeket a nagy világkatasztrófa idézett elő. Az ipar és közgazdaság terén is óriási forrongás és átalakulás észlelhető. Erről a gazdasági újjászületésről számolnak be az amerikai lapok. John Rockefeller, a petróleumkirály fia, ki maga is dollárkirály, a kapitalisztikus berendezkedésnek egyik fejedelme, szenzációs könyvet adott ki „Representation in Industry“ címmel, amelyben az ipari világban is új hitvallást hirdet a háború után. Egy óriási vállalkozó sok tapasztalattal szólal meg és fejti ki ebben a könyvben, hogy miképen fogja a világ átszenvedni ezeket a rettentő gazdasági csapásokat.

Az ipari világ felfogása szerint a közgazdasági élet egy társadalmi szolgálat lesz és pedig a legszorosabb együttműködés a tőke és a munka között. Közöttük meg kell minden ellentétnek szünnie. A munkásnak és munkaadóknak érdekközössége abban áll, hogy a munkások ellenőrző bizottsága vegyen részt az iparvállalatok vezetésében is. Rockefeller új ipari világnézete lényeges pontokban összefoglalva a következő:

1. A tőke és a munka érdektársak és nem ellenségek, érdekeik közösek, nem ellentétesek. Egyik sem érheti el a haladás magasabb fokát a másik számbavétele és a két tényező szoros együttműködése nélkül.

2. A közösség az ipar legfontosabb lényege, az abban áll, hogy mindegyik fél képviselve és érdekelve legyen a másik munkájának körében.

3. Az ipar célja, hogy a társadalmi életnek úgy anyagi, mint szociális haladását és tökéletesedését biztosítsa. E cél elérésére együttesen kell őrködni a kölcsönös érdekek felett. Biztosítania kell a munkások jó megélhetését, el kell ismerni a munkások jogát a vállalatok igazgatásában és részvételüket a tőke jövedelmében. Ezen szempontok elhanyagolása minden tényező kárára vezet.

4. Minden emberi lénynek joga van akkora fizetésre, hogy illően megélhessen; joga van megfelelő munkaidőre és olyan életfeltételekre, amelyek a munkát lehetőségessé teszik. Joga van tehát megfelelő lakásra, joga van arra, hogy a társadalom megadja számára a szórakozásnak és az önképzésnek minden lehetőségét. A kormánynak és az iparvállalatoknak kétségtelenül legelsőbrendű kötelessége az, hogy bármi áron biztosítsák is ezeket a feltételeket.

5. A szorgalmat, a kezdeményező tehetőséget, az értelmet, minden téren és mindenütt támogatni kell. Az ezzel ellenkező tulajdonságokat azonban hátrányokkal kell sújtani.

Minden módot meg kell keresni arra, hogy megtaláljuk a munkásság elégedetlenségének igazi indokait.

6. Hogy a munkásság és a munkaadó között a tökéletes harmoniát megteremtjük és megadjuk a munkásságnak a megélhetés megfelelő előfeltételeit, a közös javaknak minden igazgatásában részesíteni és képviseltetni kell a munkásságot. A részletetés legbiztosabb módja az, hogy elejétől-végig, az ipar teljes szervezetében, mindenütt képviselve legyen a vállalat személyzete.

7. Az igazság követelményeinek egész vonalon való igazságos és jogos alkalmazása az együttműködés feltételeit teremti meg. A megoldási módok formája másodlagos kérdés, a fontos az, hogy új szellem hass át minden cselekvésünkre.

8. Az egyes ember úgy teljesítheti legjobban az ipari és közgazdasági élet szervezésében szociális kötelességeit, ha minden résztvevőnek a legtökéletesebb módon biztosítjuk azt, hogy munkájával és szorgalmával javíthassa saját helyzetét és elnyerhesse azokat a javadalmakat és előnyöket, amelyekkel egyesült erővel a civilizációt gazdagítani, fejleszteni lehet.

Hétről-hétre.

A békekötést

várja most mindenki. A világ szeme, figyelme ma a párisi béke konferencián csüng. Népek, országok sorsa dül el ott s így érthető, hogy pattanásig megfeszült idegekkel várjuk a végleges békét, mely vissza fogja adni az emberiséget önmagának. Igazságos békét hirdet Wilson, ezt várja, ezért epekedik ma mindenki. Jöjjön hát mi előbb!

A mai drágaság

elviselhetetlen, borzasztó, rémes. Ezt halljuk uton, utfélen. Az elsőrendű életszükségletek árait ma csak a tőkés, a jómóduak, a háború meggazdagodottjai tudják megfizetni. Igaz, hogy ezzel szemben a fizikai munka árai is megnöttek s így a vagyontalan — úgy ipari, mint földmivelő — munkásság megélhetése biztosítva van. A szellemi munkások azonban ma is — mint mindig — óriási nélkülözések között küzködnek a megélhetés nehézségeivel. Egy véka buza 140—160 K, egy tyúk 24—30 K, 1 kg. hus 22—24 K stb. A ruházati cikkek áraitól ne szóljunk. (Egy férfi ing 120 K, 1 kalap 70—80 K, egy pár cipő 360—450 K stb.) Bizony ilyen árak mellett nyomorúság a hivatalnok élete.

Elérkezett estén.

Messziről jöttem én mindenkire —
Messziről jöttet kíváncsin fogadtak,
Kináltak pihenéssel, lágy kenyérrel,
Vendéglátó italnak serlegével,
Lesték csókomnak mese-messze módját
És várták mikor mondom: „Köszönöm
Most már elég volt, most megyek tovább.“

Ha elmentem nem viszhangozott a ház
Tépett szokottság zokogó zajától.
Kedves, derűs, halk emlékem maradt
„Valaki járt itt, vig volt s idegen.“
Nevem felfelmosolyodott mesékben,
Kezem árnyéka tarka csokrokon.
De én, valótlan vándor, messze voltam.

— — Te hozzád nem így értem, kedvesem,
Te soknevű, ki több vagy kedvesemnél
S annyi neved van, mint amennyi vágyam;
Biztos megtérés volt hozzád jutásom,
Mert minden vándorut feléd hozott,
És úgy akarta titkos rendelés
Hogy távolban is te fogjad kezem.

Itt ülök lámpafényes, halk szobánkban
S így mondhatom: „Ez itt a mi szobánk“
S ha megsimítlak, magamat simítom.
Künn őszi este száll dombok felett,
Völgyek felett ahonnan én eredtem,
S vándorok járnak hosszú, kóbor uton,
— Mind messze vannak s én itthon vagyok
... És ez talán valóság.

Lesnői Anna.

NAPI HIREK.

— **Uj doktor.** L a n g Frigyes tanárjelöltet a napokban a kolozsvári tudományos egyetemen philosophiai doktorrá avatták. Gratulálunk!

— **A népek ligája ősszel megkezdí működését.** A Dacia jelenti: Mihelyt az ellenséges államok aláírták a békeszerződést, a Népek Ligája életbelép. Ebből nem következik, hogy az egyes nemzetek a Ligának mindjárt tagjai is lesznek. Az eddigi tervek szerint a Népek Ligája ősszel megkezdí működését. Mihelyt a szervezés munkáját befejezték és a megfelelő épületek elkészültek, a Népek Ligája Genfben munkához fog.

— **Házasság.** Eisler Albert szászvárosi pénzügyőri szemlélsz f. hó 24-én tartotta esküvőjét Sztojka Oktávia urhölgygel.

— **Hallgatólagos megegyezés a kormányzótanács és a postatisztviselők között.** A postatisztviselők, postaigazgatóság, a műszaki osztály és a számvevőség kivételével helyükön maradtak és minden eskü és fogadalom nélkül, éppen úgy, mint az üzletvezetőségénél, tovább végzik munkájukat. Egész Erdélyben ez a helyzet. Hiányos tisztviselői létszám mellett folyik ugyan a munka, de remény van arra is, hogy olyan megoldást találnak az illetékes tényezők, amely mellett a régi forgalmat ismét felvehetik. A nagy-szebeni kormányzótanács kereskedelmi részortjának postaügyi eladói ugyanis a napokban éppen e tárgyban Bukarestbe utaztak, hogy a bukaresti postaigazgatósággal megbeszéléseket folytassanak a régi postaforgalom helyreállítására érdekében.

— **A magyar tanácskormány népbiztosai.** A Renasterea közlése szerint a magyar tanácskormány népbiztosainak tanácsát a következőképpen egészítették ki: Főnépbiztos: Garbay Sándor, belügyi és közlekedésügyi népbiztosok: Vágó Béla és dr. Landner Jenő, földmivelésügyi népbiztosok: Vantus Károly, dr. Hamburger Jenő, Nyisztor György, had-

ügyi népbiztosok: Böhm Vilmos (a Károlyi-kormány hadügyminisztere), Kún Béla, Szántó Béla, Fedler Rudolf, Hambrich Antal, igazságügyi népbiztosok: dr. Rónai Zoltán, dr. Ládai István, közéleti népbiztosok: Ilylyés Arthur, Erdélyi Mór, Kondor Bernát, közoktatásügyi népbiztosok: dr. Kunfi Zsigmond, dr. Lukács György, dr. Szabados Sándor, Szamuely Tibor, külügyi népbiztosok: Kun Béla, dr. Ágoston Péter, dr. Pogány József (hadügyi népbiztos volt eddig), munkaügyi népbiztosok: Bokányi Dezső, Gluth Antal, pénzügyi népbiztosok: Székely Béla, Lengyel Gyula, szociális termelés népbiztosai: dr. Varga Jenő, Rákosi Mátyás, német és rutén népbiztosok: Dovcsák Antal, Hevesi Gyula, Kelen Gyula.

— **Május elseje és az erdélyi munkásság.** Az Ellenzék írja: A szervezett munkásságnak nemzetközi ünnepét, a május elsejét, mint ahogy értesülünk, megünnepelheti Erdély munkássága is. Csupán az utcai demonstrációk tilosak, nehogy felelőtlen elemek zavaroakat idézhessenek elő.

— **Zenekedvelők figyelmébe.** Erdély zenekedvelő közönsége az utóbbi időben kénytelen volt a zenemű-ujdonságokat nélkülözni, most minden esetre kellemes meglepetése lesz a zenerajongóknak, hogy a napokban egy szenzációs kotta ujdonság fog megjelenni. Ferenczi György kolozsvári hírlapíró kollégánk, a Keleti Ujság munkatársa, aki ugyanis kiadja a Budapesten viharos sikert aratott Nemzetőr című operettjének a kottáját, Ferenczi pompás libretójára Kuthi László, az országosan ismert kiváló zeneszerző szerzett gyönyörű szép zenét, a nagy sikerű operett kottája most van sajtó alatt és pompás kiállításában a napokban fog megjelenni. Előjegyzéseket elfogad Nagy Bálint könyvkereskedése.

— **Volt egyházi személyek a szovjetkormány szolgálatában.** Mint Budapestről jelentik, a szovjetkormány az összes kulturális és közoktatásügyi intézményeket a nyilvánosságnak engedte át. Egyházi személyek, akik a világiak sorába léptek és egyben a szovjetkörtársaság szolgálatába állottak, 750 korona előleget és 1000 korona ruhasegélyt kaptak.

— **A szászvárosi hetivásárokról** vonatkozó változásról szóló mult heti hírünkbe tévedés csuszott be, amennyiben ezek ezentul is pénteken és szombaton tartatnak meg és pedig: minden pénteken szarvasmarha és sertés (állat) vásár, minden szombaton pedig a kirakadó vásár lesz.

— **Amerika egy millió tonnát szállít Európának.** Newyorkból Rotterdamba érkezett jelentések szerint az amerikai szenátus elfogadta azt a törvényjavaslatot, a melynek értelmében Amerika egy millió tonnát szállít Európának.

— **A kedvezményes vasuti jegyek érvénytelenek.** A nagyszebeni román kormányzótanács értesítette az összes polgári hatóságokat, hogy ezentul kedvezményes áru vasuti jegy váltására jogosító igazolványokat ki nem adjanak, mert erre csak a bukaresti közmunkaügyi miniszter, a kormányzótanács közlekedésügyi osztálya és a román vasutak igazgatósága illetékes. Ezen értesítés azt is közli, hogy minden más hatóság által eddig engedélyezett vasuti menetdíjkedvezmény érvényét veszítette.

— **Feloszlatták a régi katonatanácsokat.** A magyar szovjetkormány, — mint Budapestről jelentik, — feloszlatta az összes még 1918-ban megalakult katonai tanácsokat. Ezek-

nek a hatásköre most átszállott azokra a munkás- és katonatanácsokra, melyeket az elmúlt napokban választottak meg.

— **Gazdát cserélt a dévai Fehér-Kereszt.** Sarkadi Viktor, a Fehér-Kereszt eddigi tulajdonosa eladta a Fehér-Kereszt szállodát és éttermet teljes berendezésével a szászvárosi Schulleri r.-társaságnak, amelytől viszont Doda János vette ki bérbe.

— **Angol nemzeti párt a bolsevizmus ellen.** Londonból jelentik, hogy az angol nemzeti párt a következő tartalmu sürgönyt küldötte Lloyd Georgenak: Az angol nemzeti párt teljes határozottsággal ellene van, hogy Leninnel, vagy orosz bolsevisták más vezetőivel megállapodás kötéssék. Tiltakozunk ne taláni olyan szándék ellen, hogy az angol kormány a bolsevistákkal tárgyalásokat kezdjen, mert a bolsevizmus az emberi civilizációval és kereszténységgel ütközött össze és feltétlenül szükséges, hogy ellene rendkívüli és szigorú katonai intézkedés fogatosítsassanak. Ezekben nemcsak a szövetséges hatalmak, hanem az ezzel baráti viszonyban lévő kis államok is részt kell vegyenek, s ha ezen intézkedések már megtétettek volna, sokkal súlyosabb jelleget kell azoknak adni, mert a bolsevizmus olyan betegség, amelyet minden eszközzel pusztítani kell, ha a világot meg akarjuk annak elterjedésétől menteni.

— **Mozi.** A helybeli „Egyesült Mozi Vállalat” hétről-hétre szebbnél-szebb filmekkel szórakoztatja közönségünket. A mult hét szép programja után ma vasárnap, 27-én d. u. fél 7 és este 9 órai kezdettel a Transsylvania disztermében előadások lesznek. A műsor számjai között egy híres Pathé-film szerepel: „Egy asszony vértanusága” c. 5 felv. dráma. Bővebbet hirdetéseink között.

— **A Clemenceau elleni merénylet fejleményei.** Az „Actiunea” jelenti: A Clemenceau ellen elkövetett merénylet ügyében a megkezdett vizsgálat óriási meglepetéseket hozott. A vizsgálat során letartóztatták Marcelle Contante-ot, a „Libertaire” című napilap igazgatóját, Julien Berangert, a „L'Avenir International” kiadóját, valamint Fabre nyomdászt és még másokat. A terhelteket bíróság elé állították forradalmi jellegű és hazafiatlan cikkeikért.

— **Nem kobozzák el Vilmos császár vagyonát.** Az uralkodó birtokot vett Hollandiában. A „Victoire” jelenti Berlinből: A „Frankfurter Zeitung” Vilmos excsászár pénzügyi helyzetére vonatkozólag a következő állítólag jó forrásból eredő értesüléseket közli: Az excsászár a mult év november 30-ika előtt 650 ezer hollandi forintot küldetett magának. Ezenkívül egymillió márkát utaltatott át azon célból, hogy magának Hollandiában birtokot vásároljon. Ez időszerint tárgyalások folynak a porosz állam és a császár között, utóbbi pénzügyi helyzetének rendezése végett. Egy pillanatig sem volt szó arról, hogy az excsászár magánvagyonát elkobozzák.

— **Május elseje német nemzeti ünnep.** Az Izbanda jelentése szerint a weimari nemzetgyűlés elhatározta, hogy május elsejét nemzeti ünnepnek tekinti és általános munkaszünettel ünnepeli minden esztendőben.

— **Budapesten eltávolították Ferencz József szobrát.** Az „Adeverul” írja: A budapesti „Vörös Ujság” közli, hogy Ferencz József szobra a milenáris szobrok csoportjából nem lopás útján tűnt el. A szobrot a közoktatásügyi népbiztos hozzájárulásával távolították el, akiknek az volt a nézete, hogy a szobor — amelynek művészi értéke amúgy sem volt — izgatja a proletár-érzelmeket.

— **Levelek küldése.** A megszálló román csapatok parancsnoksága figyelmezteti a közönséget, hogy az utazásnál csak cenzurázott leveleket vigyen magával, mert akinél cenzurázatlan levelet találnak, azt a csendőrség letartóztatja és szigorú büntetésben részesítik.

— **Kínai katonaság a bolsevikiek között.** A Progres jelenti: Az orosz bolsevik hadseregben kínai kontingensek is vannak, főképp kínai kereskedők, olyanok, akik azelőtt valósággal hemzsegték Oroszországban s akiket a bolsevizmus anyagilag tönkretett. Természetesen csak a nyomor kényszerítette őket, hogy a hadseregbe lépjenek. Számuk 25—30000 embert teszen ki. De harci értékük a lehető legsilányabb.

Időjárás.

Amilyen szép reményekre jogosítóan indult április hónap eleje, annyira aggasztóan fordult az utolsó hete.

Eleinte kellemes, 10—15 C° fok körüli hőmérsék, közbe-közbe jótékony esőkkel, ami a zsenge növényzet fejlődésére igen jó hatással volt.

Az egyébként szokásos tavaszi szelek sem igen kellemetlenkedtek, nem száritották ki a talajt, mint tavaly is például.

A nagyhéten azonban gyökeresen megváltozott a helyzet; mindennapivá lett a csapadék, ami erősen lehűtötte a levegőt, főleg mikor 22-én 0.2 mm. hó is hullott: ekkor a hőmérő 2.3°-ra süllyedt. Az eddigi csapadék e hóban 60.2 mm.-t tesz; ennek az elpárologtatására nem csuda, hogy elhasználódott április langy melege.

Nó és jön Szt.-György napja; ekkorra már a barométer is ki akar tenni magáért, valószínűs saltó-mortáléval 2 nap alatt 15 mm.-t süllyedt a rendes 1—2 mm.-es ingadozás helyett; nyomába jött a hóval vegyes az napi zuhogó eső, amely ezen 24 óra alatt 40 mm.-t tesz ki.

Mikor e sorokat írjuk még javában esik, szürke, hideg, nedves, vigasztalan, sivár az egész mindenség! Nó de borura jön a derű.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Névtelen levelekre nem válaszolunk, kéziratokat vissza nem adunk.

L. J. Kudzsir. B. sorait rég nélkülözzük.

Brassói Lapok. A cserepéldánynak megindítását kérjük.

Irénye. Verse nem közölhető.

B. S. Kolozsvár. Sorait kaptuk. Egy kis tárcának valót szívesen vennénk Öntől, régi munkatársunktól. Üdv!

Előfizető. Sorsjegyeinek nem tudunk utána nézni, mert a Budapesttel való postai forgalom szünetelése miatt „Mercur”-t nem kaptuk.

Értesítés. Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy raktáramra nagyobb mennyiségű **vászon** érkezett, melyet jutányos árban kiárusítok. Dörner Richárd Szászváros, Kereszt-u. 6. sz. 247 1—3

VIDÉKI

előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy hátralékaikat beküldeni, előfizetéseiket postafordultával megújítani sziveskedjenek, mert ellenesetben — legnagyobb sajnálatunkra bár — kénytelenek leszünk lapunk további küldését jelen számmal beszüntetni.

Kiváló tisztelettel:

A kiadóhivatal.

A detektófon.

Mikor több egymáshoz tartozó tolvajt helyez a rendőrség vendégszerető pártfogása alá, mindig nagyon ügyel arra, hogy a cégtársak valahogy — ki ne diskurálhassák magukat. Ez tönkretehetne minden sikert, mert akkor a cinkosok okvetlenül egyet találnának hazudni. Egy és ugyanazon meséket mondanák el szent igazságképen, az pedig baj.

Arra ugyanis a rendőrség úgy sem számíthat, hogy az igazat vallják, megelégszik tehát a hazudozással is. Csakhogy mindegyik külön hazudják, anélkül, hogy tudja, hogy a másik mit hazudott. A sok hazugságot azután összevegyítik és addig gyurják, míg ép a hazugságokból meg nem születik az igazság: a tény. Mert minden hazugságban van egy szemernyi igaz. A detektív tudománya, tapasztalatai és utánjárásai azután mintegy vegyi uton kihámozzák a fantáziából a valóságot.

A dolog azonban — mint tetszik látni — elég bonyodalmas. De ha igaz, nem is lesz többé szükség rá. Az amerikai zseni leleményessége ezen is már tultette magát. Feltalálták a detektófont.

Ármányos kis jószág ez, mellyel kilométerek távolságára ki lehet hallgatni mindenkinek beszélgetését anélkül, hogy az tudná, hogy a társaságban egy láthatatlan valaki is van még, nagyszerű füllel. Nincs az a suttogó, halk szó, amit fel nem kapna. Áll pedig a leleményesen konstruált készülék egy kis felvevőállomásféléből — akkora mint egy jókora zsebóra — melyet észrevétlenül akár a szekrénybe, az asztaliókbá, vagy ha tetszik a kályhába el lehet dugni. A felvevőállomástól azután ugyancsak tetszés szerint vezethetem a drótot akár a harmadik szobába, a szomszéd épületbe, még messzibbre... ahol egy egyszerű telefonos kagyló hiven elmondja nekem, miről csevegnek, mit beszélnek odaát.

Amerikában, Franciaországban, Angliában, sőt Oroszországban most már nagyban használják a rendőrsek a detektófont, ezt a kitűnő modern spiclit. Olyan bűntényekben, melyekre áthatlan sötétség feküdt, játszi könnyedséggel derített világosságot nem egy esetben a detektófon. A fogházak celláiban egyszerűen összeeresztik a delikveneket, kik természetesen többnyire igen örvendeznek a pompás alkalmon s szívük szerint kibeszélik magukat. Jól meghányják vetik a dolgot, amiért sajnos hűsölnek, majd megtárgyalják mit mondjanak, ha vallatóra veszik őket.

A detektívzobában pedig azalatt egy ember ül, fülén a kagylóval, aki pontosan lejegyez minden szót.

Először Burns az amerikai mesterdetektív — különb a Connan Doyle Sherlock Holmesénél is — vette használatba a detektófont és szédületes sikereket ért el vele. A találmány valószínűleg mihozzánk is el fog jutni, de csak a rendőrségre adresszálva. Mert a detektófont rövid néhány hónapi diadalutja után Amerikában is kivonták a mindenkinek hozzáférhető forgalomból. Az ördögi kis találmány ugyanis borzasztó bajokat csinált.

Féltékeny férjek kilesették vele feleségeik titkát s tömegesen jöttek a válópörök. Existenciák, vagyonok mentek tönkre a detektófonnal kihallgatott üzleti titkok révén. Arról nem is szólunk, hogy mennyi botrány, veszedék okozója lett. Az amerikaiak tehát eltiltották a detektófont nyílt árusítását és most csak rendőri célokra gyártják ezt. Ami igen helyesen van. Az igazság nem ennek a világnak való. Botrány, veszedék, gyűlölség úgy is van elég, amikor síma szép szavakba eltemetjük gondolatainkat és legfeljebb akkor

nyilatkozunk szabadabban, mikor az illető, kiről beszélünk, — nincs jelen. A mindenkinek hozzáférhető detektófon így egy mindnyájunkra rászabadított kiméletlen igazmondó lenne, aminek miatta sok fejnek kellene állandóan betörnie.

Székely Vladimír.

Cenzuratá de Mihail Bulea șef. cenzor.

Egy jó házból való fiut tanoncul üzletembe felveszek. Kolowrát Oszkár mézeskalácsos Szászváros, Széll-utca. 228 5-5

Egy kitűnő hegedű vonóval, tokkal és egy fekete ébenfa fuvola 13 billentyűs eladó. Ajánlatok Szászváros, Hegy-u. 11. sz. a. kéretnek. 244 2-3

Eladó egy teljesen felszerelt, alig használt, kitűnő karban levő szabadonfutó **kerékpár**, tartalék szelep- és gummioldattal stb Klastrom-u. 1. sz. a. (nyomda-épület.)

Eladó a vasuti állomástól 2 km. távolságra fekvő Bokaj községben (Hunyadm. up. Alkenyér) egy korcsmajoggal bíró ház, mely áll 3 szoba, 1 konyha, 1 kamarából, külön korcsma és üzleti helyiségből utcára nyíló ajtókkal, fél hold gyümölcsös kertből, udvar, csűr, istálló, tekepályából. Továbbá eladó 3 hold szántóföld a község határában. Értekezhetni e lap szerkesztőségében. 245 1-3

Egyesült Mozgók

Szászvároson, a „Transsylvania“ szálló nagytermében

Vasárnap, f. év április hó 27-én délután pont 1/27 és este 9 órakor:

Egy asszony vértanusága.

Társadalmi dráma 5 felvonásban. (Pathé film.)

Az öreg olajmalom.

Természeti felvétel. (Maresti Co.)

LEPKEFOGÁS.

Idyll. Vigjáték. (Maresti Co.)

Helyárak: Páholy (5 személy részére) 15 K, I-ső hely 3 K, karzat (álló) 2 K, földszint II-ik hely 1 K.

Az előadás kezdete d. u. pont 1/27 és este 9 órakor.

Szives pártfogást kér teljes tisztelettel

A vállalat.

A „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ **könyv- és papirkereskedésébe** egy **ügyes fiú**, ki legalább 2 gimn. osztályt végzett és magyarul, németül és románul beszél, **tanulónak** azonnal felvétetik.

Májner Testvérek

fűszer, csemege- és vegyeskereskedése Szászváros, Országút (Benkő-féle házbán.)

234
5-

Szállítási megbízások ugyanitt elfogadtatnak.

Szászvárosi Könyvnyomda Részvény-Társaság

elvállalja bármilyen nyomtatványok, részvények, művek, folyóiratok, stb. legmodernebb stilszerű előállítását, ennek

Könyv és papirkereskedése

bővelkedik a legnagyobb választékban irodai, iskolai kellékekben, folyóiratok, valamint az irodalom legjobb műveiben stb. a legjutányosabb árak mellett

VESZÉK

legmagasabb áron kidolgozatlan vadállati (róka, farkas, vad- és házinyul, vadmacska, nyest, medve, görény stb.) bőrt. Több darab eladásánál levélbeli meghívásra személyesen elmegyek.

231

5-5

Székely János szücsmester
Szászváros, Főter 2. sz. vagy Sétatér-u. 8. sz.

PÁRTOLJUK A HELYI IPART!

Ájben Géza

úri kalapkészítő
Szászváros, Sörház-utca 9. sz.

Elvállal e szakmába vágó mindennemű munkákat: festést, vasalást, javítást és átalakítást jutányos árban.

MOLNÁR JÁNOS

férfi szabó üzlete.
Városháza-tér.

Hegedüs Lajos

épület- és finom bútör-asztalos
Galamb-utca 5. sz.

Kovács József

uri és női cipész
Sörház-utca 4. sz.

Ájben Antal

lábbeli-készítő
Országút, (Simonfi-féle ház)

Élthes Dénes

férfi szabó
Rómoshelyi-u. 34. szám.

Kiadó.

Fülöp Sándor

férfi-szabó
Nagytimár-utca 1. szám alatt.

Elvállal e szakmába vágó mindennemű munkák készítését, valamint javításokat és fordításokat jutányos árban

HIRSCH IGNÁC

uri és női cipész
Hegy-u. 3. sz.

Gauger Frigyes

kovács- és kerékgyártómester
Kovács-utca 3. szám.